

Natuurtoets Kwelberging Afferden locatie 2

7 november 2013

ZOON ECOLOGIE

Colofon

Titel	Natuurtoets kwelberging Afferden locatie 2
Opdrachtgever	mRO
Uitvoerder	ZOON ECOLOGIE
Auteur	C.P.M. Zoon
Datum	7 november 2013

ZOON ECOLOGIE

Balkerweg 60, 7738 PB, Witharen

tel: 0523-676.470, 06-22682040

e-mail: info@zoon-ecologie.nl

Onderdeel van Ecologen Collectief Oost Nederland (ECO).

Ervaring sinds 1980 met veldonderzoek naar flora en vegetatie in Nederland en met faunaonderzoek in Europa.

Vanaf 1986 is gewerkt aan vorming van natuurbeleid van overheden en effectbeoordeling van ruimtelijke plannen in Nederland.

Vanaf 1990 ervaring met terreinbeheer en natuurontwikkeling.

Sinds 2010 natuurbegrazing met een eigen schaapskudde.

Inhoud

Inleiding	3
Ligging van het terrein	
Het plan	
Status van het terrein in het natuurbeleid	
Noodzaak van een natuurtoets	6
Toets in het kader van gebiedsbescherming	
Toets in het kader van soortbescherming	
<i>Beschermingscategorieën Flora- en faunawet</i>	
<i>Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten</i>	
<i>Zorgplicht soortbescherming</i>	
<i>Rode lijst van bedreigde soorten</i>	
Natuurwaarden	7
Onderzoek	
Toestand van de natuur	
Verwachting voor beschermde soorten	
Aangetroffen beschermde soorten	
Bestaande gegevens van beschermde soorten	
Het belang van het terrein voor beschermde soorten	
Het belang van het terrein voor beschermde gebieden	
Effecten	10
Effecten van het plan op beschermde soorten	
Effecten van het plan op beschermde gebieden	
Conclusies	11
Aanbevelingen	11
Nader onderzoek	
Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van negatieve effecten	
Ontheffingen	

Bijlagen

1. Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal

2. Habitattoets schema

Inleiding

De waterstanden in de Waal kunnen in de toekomst steeds hoger komen. Dat betekent dat de kwel vanuit de rivier naar de lage komgronden ook toeneemt. Op het moment dat deze kwel het sterkst is, kan er geen water naar de rivier gemalen worden. om de overlast van de kwel tegen te gaan in dergelijke periodes, wordt water uit het landbouwgebied naar enkele bergingslocaties gepompt. Van daaruit kan het water op een later tijdstip weer naar de rivier gepompt / afgelaten worden.

De bergingslocaties bij de Afferdensche en Deestsche Waarden worden nu voorbereid. Een van de locaties ligt aan de Koningstraat tussen Afferden en Druten. Voor de aanleg is het nodig dat een toets gedaan wordt op aanwezig beschermde natuurwaarden en effecten op natuurgebieden.

Ligging van het terrein

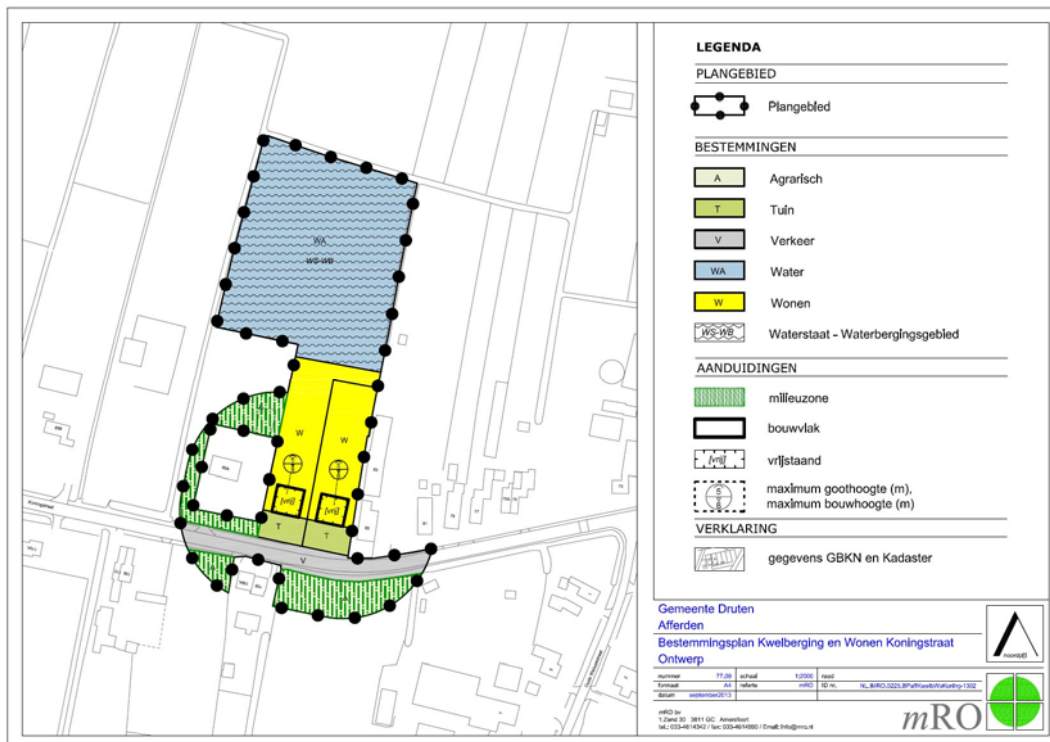

ligging van de onderzochte locatie voor een kwelberging

Het plan

Het plangebied Koningstraat 85a wordt omgevormd van een landbouwperceel met één erf met woning, naar een waterberging en drie erven, alle met een woning. De twee nieuwe woningen komen oostelijk van de bestaande woning. De sloten en greppels worden voorzien van een kade en een schouwpad. Er worden enkele nieuwe duikers en stuwen aangebracht. De akker zelf wordt afgegraven.

Status van het gebied in het natuurbeleid

ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden

 ganzen- en weidevogelgebieden

 Ecologische hoofdstructuur

 Natura 2000 gebied
Uiterwaarden Waal

 Parels en A-locaties bos

 plangebied

Noodzaak van een natuurtoets

Toets in het kader van gebiedsbescherming

Voor elke ingreep, beheersplan, bestemmingsplan of bouwplan, dient onderzocht te worden of er negatieve effecten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 gebieden of Beschermd Natuurmonumenten. Deze doelstellingen zijn geformuleerd als populaties van soorten en habitats. Relevante doelstellingen worden weergegeven in bijlage 1.

De opbouw van de zogenaamde "habitattoets" wordt weergegeven in bijlage 2.

Toets in het kader van soortbescherming

Bij elk plan dat ingrijpt op standplaatsen van planten of vaste verblijfplaatsen van dieren, dient getoetst te worden wat het effect is op beschermde soorten, die met name genoemd zijn in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet geldt altijd en overal, waar beschermde soorten voorkomen.

In deze wet worden beschermde soorten in drie beschermingscategorieën ingedeeld.

Beschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1	Algemene soorten waarvoor geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkeling. Anders is wel ontheffing nodig voor verstoren of vernietigen en er geldt altijd de zorgplicht (art.2).
Tabel 2	Soorten waarvoor ontheffing aangevraagd moet worden, behalve als er gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode, waarbij de zorgplicht blijft gelden. Ontheffing kan worden verleend als de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.
Tabel 3	Zeldzame soorten, waarvoor altijd ontheffing aangevraagd moet worden. Ontheffing wordt alleen verleend als voldaan wordt aan alle volgende criteria: én - er sprake is van een in de wet genoemd belang én - er geen alternatieven zijn én - de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort Voor soorten uit Habitatrichtlijn bijlage IV (alle in tabel 3) is alleen ontheffing voor een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk bij een dwingende reden van groot openbaar belang. Voor Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels en alle in tabel 3) is geen ontheffing bij ruimtelijke ontwikkeling mogelijk, ook niet bij een dwingende reden van groot openbaar belang.

Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten

Van alle vogelsoorten zijn de bewoonde nesten tijdens het broedseizoen beschermd. Daarboven zijn nesten en verblijfplaatsen van vogels jaarrond beschermd, als deze:

- het gehele jaar gebruik maken van de verblijfplaatsen (cat 1);
- honkvaste koloniebroeders zijn (cat. 2);
- honkvaste niet-koloniebroeders zijn (cat 3)
- zelf geen nest kunnen maken en elk jaar naar hetzelfde nest terugkeren (cat 4)

Indien het voortbestaan op locatie van beschermde soorten planten of dieren uit tabel 2 en 3 door de ingreep negatief beïnvloed worden, is sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

Voor soorten van Habitatrichtlijn bijlage IV en Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels) dient het plan zo uitgevoerd te worden dat de duurzame instandhouding van deze soorten niet bedreigd wordt en de ecologische functionaliteit niet in gevaar komt. Overtreding van de

Flora-en faunawet wordt zo voorkomen. Initiatiefnemer dient dit aannemelijk te maken door middel van een activiteitenplan, dat door het ministerie van EZ goedgekeurd kan worden.

Ook onbeschermden soorten mogen niet onnodig moedwillig vernietigd worden. Iedereen dient zich te houden aan de zorgplicht (art. 2 Flora- en faunawet).

Zorgplicht soortbescherming

Voor alle soorten geldt de zorgplicht (art. 2 Flora – en Faunawet).

Dit houdt in dat de ingreep op zodanige wijze dient plaats te vinden, dat de schade aan soorten beperkt wordt.

Men dient bij de uitvoering rekening te houden met kwetsbare perioden van soorten (voortplantingstijd, overwintering).

Alle soorten die tijdens de ingreep aangetroffen worden dienen verplaatst of beschermd te worden, zodat zij behouden kunnen blijven.

Vaak is hiervoor deskundige begeleiding nodig bij de uitvoering van het plan.

Rode lijst van bedreigde soorten

Soorten zijn opgenomen in de rode lijsten, omdat ze kwetsbaar zijn. Verstoring en vernietiging van leefgebied en individuen heeft bij deze soorten mogelijk eerder gevolgen voor het duurzaam voortbestaan van populaties, dan bij soorten die niet kwetsbaar zijn.

De rode lijsten hebben een signaalfunctie en zijn geen wettelijk toetskader.

Natuurwaarden

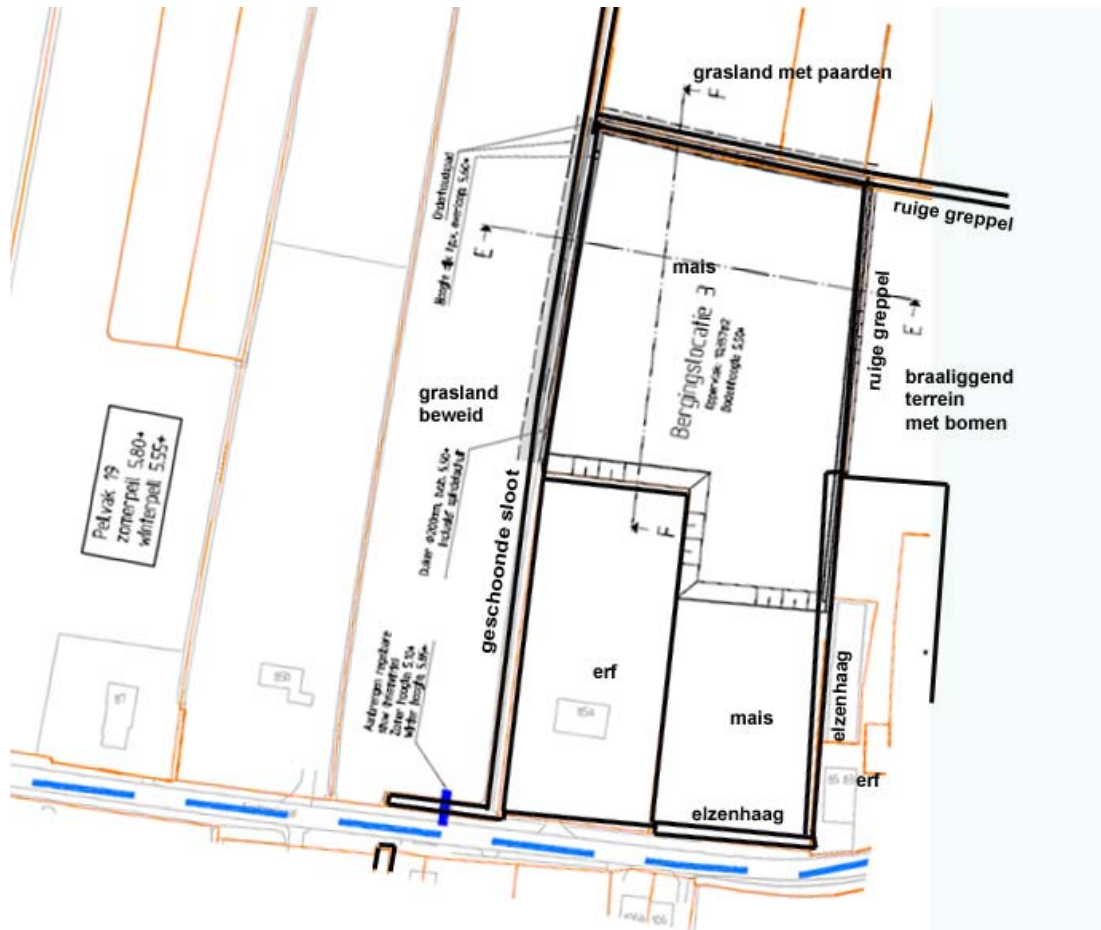
Onderzoek

Op de volgende data is het plangebied bezocht:

datum	tijd	doel	weer
7 aug 2013	16:00 - 18:00u	terreintoestand	Aanhoudende regen

Er is niet gemonsterd in de grensslotten van het perceel.

Toestand van de natuur

De situatie in het plangebied en omgeving op 7 augustus 2013

gezicht op noordzijde plangebied: Mais omringd door grasland.

Verwachting voor beschermde soorten

In het maisland met ruige perceelsscheiding en elzenhaag van het plangebied mogen alleen soorten van tabel 1 verwacht worden (bruine kikker, gewone pad, veldmuis, bosmuis, rosse woelmuis, woelrat, bruine rat, huisspitsmuis en algemene broedvogels zoals merel, vink). In het dak van de nieuwe woning mogen huismussen verwacht worden.

De bestaande sloten kunnen diverse beschermde soorten bevatten (vissen, amfibieën, insecten en planten).

Van de soorten die van belang zijn voor het Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal, kunnen kamsalamanders in de grenssloot voorkomen. Verder kan het weidegebied waarin het plangebied ligt in de winter, als de mais er af is, van belang zijn als onderdeel van een rustgebied voor de niet-broedvogels (weidevogels en ganzen).

soort	Tabel Flora- en faunawet	Habitat-richtlijn bijl. IV	Rode lijst	Jaarrond beschermd vogel	Mogelijke functie plangebied
kamsalamander	3	x	X		Leefgebied in sloot
Rugstreeppad	3	x	x		Leefgebied sloot
poelkikker	3	x			Leefgebied sloot
Vissen, amfibieën, insecten en planten	1				Leefgebied in sloot
huismus	3		x	x	Mogelijk in woning
Algemene vogels	3				Mogelijk in elzenhaag
Weidevogels	3				Rustgebied in winter
ganzen	3				Rustgebied in winter

Aangetroffen beschermde soorten

Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. De periode was daarvoor niet geschikt (augustus) en er is niet onderzocht in de sloot.

Er werden geen groepen weidevogels of ganzen aangetroffen in het weidegebied rond het plangebied (foto).

Bestaande gegevens van beschermde soorten

De volgende tabel 3 soorten zijn uit de directe omgeving bekend tussen 2000 en 2013:

soort	Tabel Flora- en faunawet	Habitat-richtlijn bijl. IV	Rode lijst	Jaarrond beschermd vogel	Mogelijke functie plangebied
kamsalamander	3	x	X		Leefgebied in sloot
Rugstreeppad	3	x	x		Leefgebied sloot
poelkikker	3	x			Leefgebied sloot
huismus	3		x	x	Mogelijk in woning

Bron: Telmee.nl

Het belang van het terrein in de huidige toestand voor beschermde soorten

soort	Tabel Flora- en faunawet	Habitat-richtlijn bijl. IV	Rode lijst	Jaarrond beschermd vogel	Functie plangebied
kamsalamander	3	X	x		Mogelijk leefgebied in de grenssloot
rugstreepad	3	X	x		Mogelijk leefgebied in de grenssloot
poelkikker	3	x			Mogelijk leefgebied in de grenssloot
weidevogels					Rustgebied in winter
ganzen					Rustgebied in winter
Vissen, amfibieën, insecten en planten	1				Leefgebied in sloot
huismus	3		x	x	Mogelijk in woonhuis
Algemene vogels	3				Mogelijk in elzenhaag

Het belang van het terrein voor beschermde gebieden

Het plangebied is onderdeel van een open weidegebied. Als zodanig kan het van belang zijn als rust- en voedselgebied voor weidevogels en ganzen in de winter (overwinteraars en trekvogels), als de mais eraf is en het gehele gebied open is.

Het plangebied kan van belang zijn als leefgebied voor de kamsalamander .

Daarmee kan het mogelijk van belang zijn voor de doelen van het Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal.

Effecten

Effecten van het plan op beschermde soorten

Bij de aanleg van de kwelberging wordt ook de bestaande westelijke sloot aangepast. Daarbij kunnen beschermde soorten in het geding zijn (vissen, amfibieën, insecten en planten van tabel 1 en kamsalamander, rugstreepad en poelkikker van tabel 3). Deze soorten krijgen na de aanleg een leefgebied van gelijke of betere kwaliteit.

De eventueel in het woonhuis voorkomende huismussen worden niet verstoord, maar krijgen na realisatie een beter voedselgebied.

Als tijdens de broedtijd gewerkt wordt kunnen algemene broedvogels in de elzenhaag verstoord worden.

Effecten van het plan op beschermde gebieden

Het plan heeft een positieve invloed op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied "Uiterwaarden Waal". Door het plan wordt een maïsacker omgezet in een grasland met beperkingen. Hierdoor is ook in de zomermaanden het hele gebied open. Het kan daardoor belangrijker worden voor weidevogels en ganzen.

Het leefgebied van kamsalamander blijft aanwezig.

Bij de aanleg kan het leefgebied van kamsalamander verstoord worden. Gezien de geringe lengte van de aan te passen sloot, is dit negatieve effect beperkt en tijdelijk. Het is waarschijnlijk niet significant.

Het gesommeerde effect van de ingreep op natura 2000 gebied is duidelijk positief.

Conclusies

Het plangebied bestaat uit een maïsakker, een geschoonde sloot, een erf en een elzenhaag.

Na realisatie bestaat het uit een grasland met beperking in het gebruik, grensslotten met schouwpaden en drie erven.

Na realisatie heeft het plan een positieve invloed op beschermde soorten en op doelstellingen van het Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal.

Alleen tijdens de aanleg kunnen er negatieve effecten optreden op soorten (en daarmee op Natura 2000 gebied).

Het totale effect op soorten en op Natura 2000 gebied moet als positief beschouwd worden.

De negatieve effecten tijdens de aanleg kunnen verzacht worden door mitigerende maatregelen

Aanbevelingen

Nader onderzoek

Nader onderzoek is alleen zinvol naar amfibieën in de aanwezige sloot. Dit onderzoek kan in september nog uitgevoerd worden.

Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van negatieve effecten

Om negatieve invloed te voorkomen op soorten van de sloot en broedvogels in de elzenhaag, zal er gewerkt moeten worden buiten de kwetsbare perioden van deze soorten.

Kamsalamanders en rugstreeppadden overwinteren tussen november en maart op het land, mogelijk onder de elzenhaag en onder gebouwen. De poelkikker overwintert tussen november en maart in de slootbodem.

Alle amfibieën planten zich voort in de sloot vanaf maart tot juli.

Vogels broeden doorgaans tussen half maart en half juli.

In de periode juli – november kan er aan het project gewerkt worden, zonder dat beschermde soorten in het geding zijn. Daardoor is geen ontheffing nodig.

Aanwezige amfibieën zijn in die periode in staat op eigen kracht via land en water andere sloten te bereiken.

Ontheffingen en vergunningen

Het totale effect van de ingreep op het natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal is positief. Negatieve effecten tijdens de aanleg zijn beperkt van omvang en kunnen grotendeels gemitigeerd worden.

Er is (op voorwaarde van mitigatie) geen significant negatief effect. Er is daarom geen vergunning nodig van de Natuurbeschermingswet.

Voor alle aanwezige soorten is het resultaat na de ingreep positief. Wanneer tijdens de aanleg gemitigeerd wordt zoals boven beschreven, dan is een ontheffing voor kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad niet nodig en worden broedvogels ontzien.

Als na aanvullend onderzoek blijkt dat deze soorten niet voorkomen (en ook geen andere tabel 3 soorten), dan is er zeker geen ontheffing nodig.

Bijlage 1

Instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 gebied “Uiterwaarden Waal”

**complementair HR doel
voor het VR gebied bij Afferden**

**speelt mogelijk een rol
bij kwelberging Afferden**

Habitats

Slikkige rivieroever	nee
Stroomdal-graslanden	nee
Zachthout-oobossen	nee

Soorten

Rivierprik	nee
Elft	nee
Zeeprik	nee
Zalm	nee
Grote modderkruiper	ja
Kamsalamander	ja

VR doelen (gebied bij Afferden)

Broedvogels

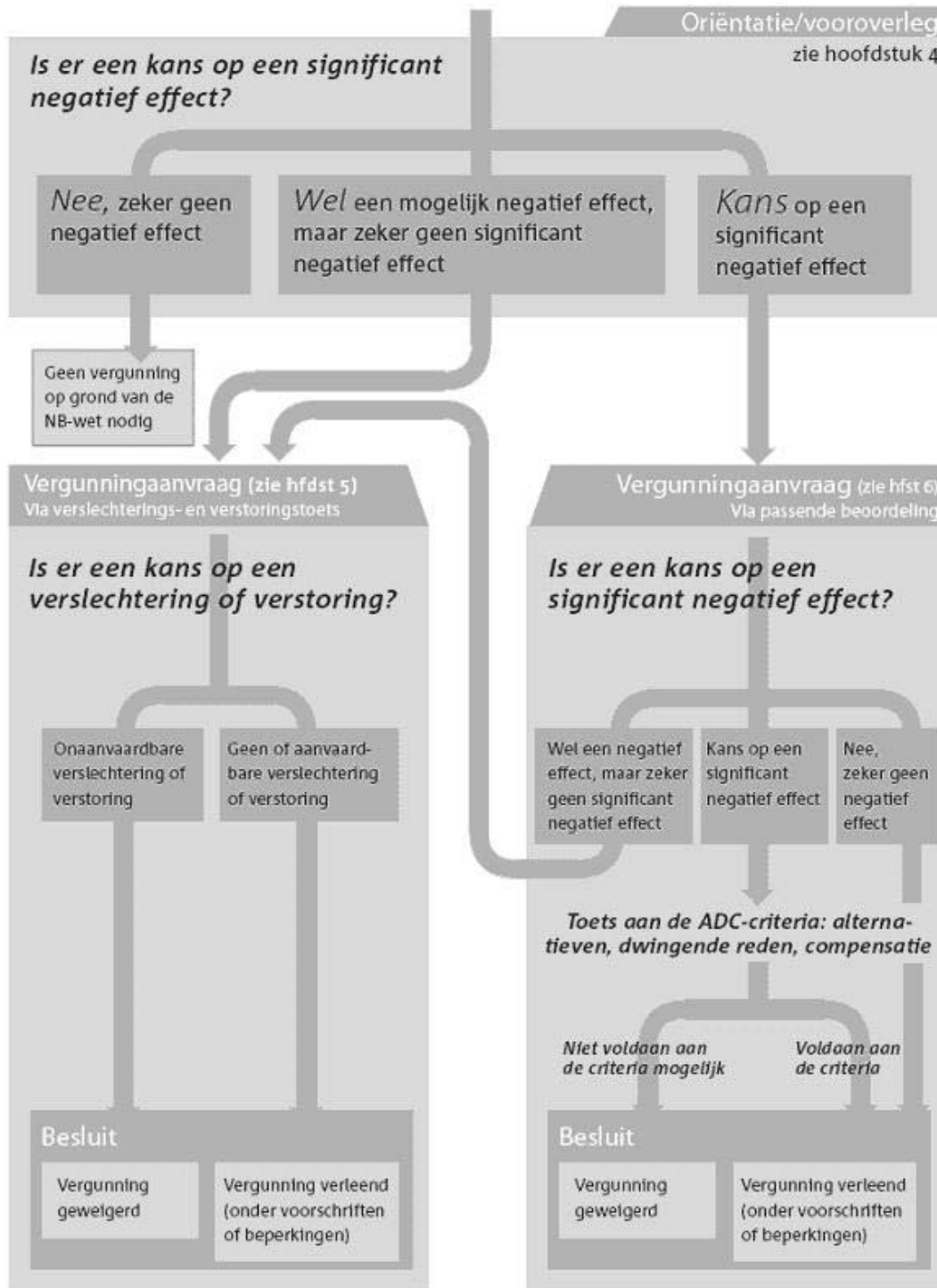
Porseleinhoen	nee
Kwartelkoning	nee
Zwarte Stern	nee

Niet – broedvogels

Kleine zwaan	ja
Brandgans	ja
Nonnetje	nee
Fuut	nee
Aalscholver	nee
Kolgans	ja
Grauwe gans	ja
Smient	ja
Krakeend	nee
Pijlstaart	nee
Slobeend	ja
Tafeleend	nee
Kuifeend	nee
Meerkoet	nee
Kievit	ja
Grutto	ja
Wulp	ja

Bijlage 2 Habitat-toets

Project of handeling

bron: Ministerie van LNV, 2005. Handreiking Natuurbeschermingswet 1998